

A bolognai folyamat és a munkaerőpiac

Budapest, 2009. június 15.

*Dr. Mang Béla
elnök*

Felsőoktatási és Tudományos Tanács

Felsőoktatás – munkaerőpiac (adatbázisok)

- ✓ Nemzetközi adatok
- ✓ Hazai adatok:
 - Központi Statisztikai Hivatal
 - Állami Foglalkoztatási Szolgálat
 - Munkaügyi Központok
 - Intézményi felmérések
- ✓ Saját kutatások:
 - Versenyszféra
 - Közsféra

Felsőoktatás – munkaerőpiac (adatbázisok)

- ✓ **Gazdaságfejlesztési adatok:**
 - Tendenciák a válság után
 - Humánpolitikai vezetők
 - Fejvadász cégek
 - Diplomás pályakövetés (DPR)

- ✓ **Intézményi verseny sorrendek:**
 - FELVI
 - MRK, FTT, MAB
 - Médiák

- ✓ **Tanulmányok**

FTT Munkaerő-piaci prognózis projekt

✓ Pályázatban megfogalmazott általános célok

A hazánkban rendelkezésre álló és a közeljövőben megvalósuló információs bázisok áttekintése és prognózis szempontú feldolgozása, valamint a rövid távú prognózist megalapozó kérdőíves felvételek végrehajtása

✓ A 2. feladat konkrét céljai:

- 1) Kétszeri primer információgyűjtés a vállalkozói szektoron belül (1000)
- 2) Kétszeri primer információgyűjtés az állami és civil szférán belül (1000)

Állami és civil szféra területe

- ✓ Az adatgyűjtés alapvető célja a magyarországi felsőoktatási intézmények által kibocsátott pályakezdő diplomások és irántuk a foglalkoztató helyek részéről felmerülő igények megismerése volt.
- ✓ Ennek kapcsán felmértük:

Állami és civil szféra területe

- ✓ A diplomás foglalkoztatás arányait,
- ✓ A diplomás munkaerő-felvételt,
- ✓ A diplomás munkaerő iránti igényből a pályakezdők keresletének nagyságát,
- ✓ A pályakezdők iránti keresletet azokon a területeken, ahol jelentősebb a diplomások foglalkoztatása,
- ✓ A bolognai folyamat várható hatásait a munkáltatók körében,
- ✓ A munkahelyeken milyen információs szolgáltatást fogadnának kedvezően a diplomás munkaerő utánpótlás sikeresebbé tétele érdekében,
- ✓ A foglalkoztató intézmények milyen készségeket, ismereteket várnak el a fiatal diplomásoktól, és mennyire elégedettek a pályakezdők felkészültségével,
- ✓ A munkáltatók értékítéletét a különböző képző intézmények friss diplomásairól, a képzést végző karokról.

A mintavétel A felmérésben résztvevő intézmények köre

- ✓ Az alapsokaság mintegy **8 ezer** költségvetési szervezetből és több mint **58 ezer** non-profit szervezetből állt.
- ✓ Az adatfelvétel 1000 szervezetből álló minta segítségével kívánta reprezentálni az alapsokaságot.

Megállapítások:

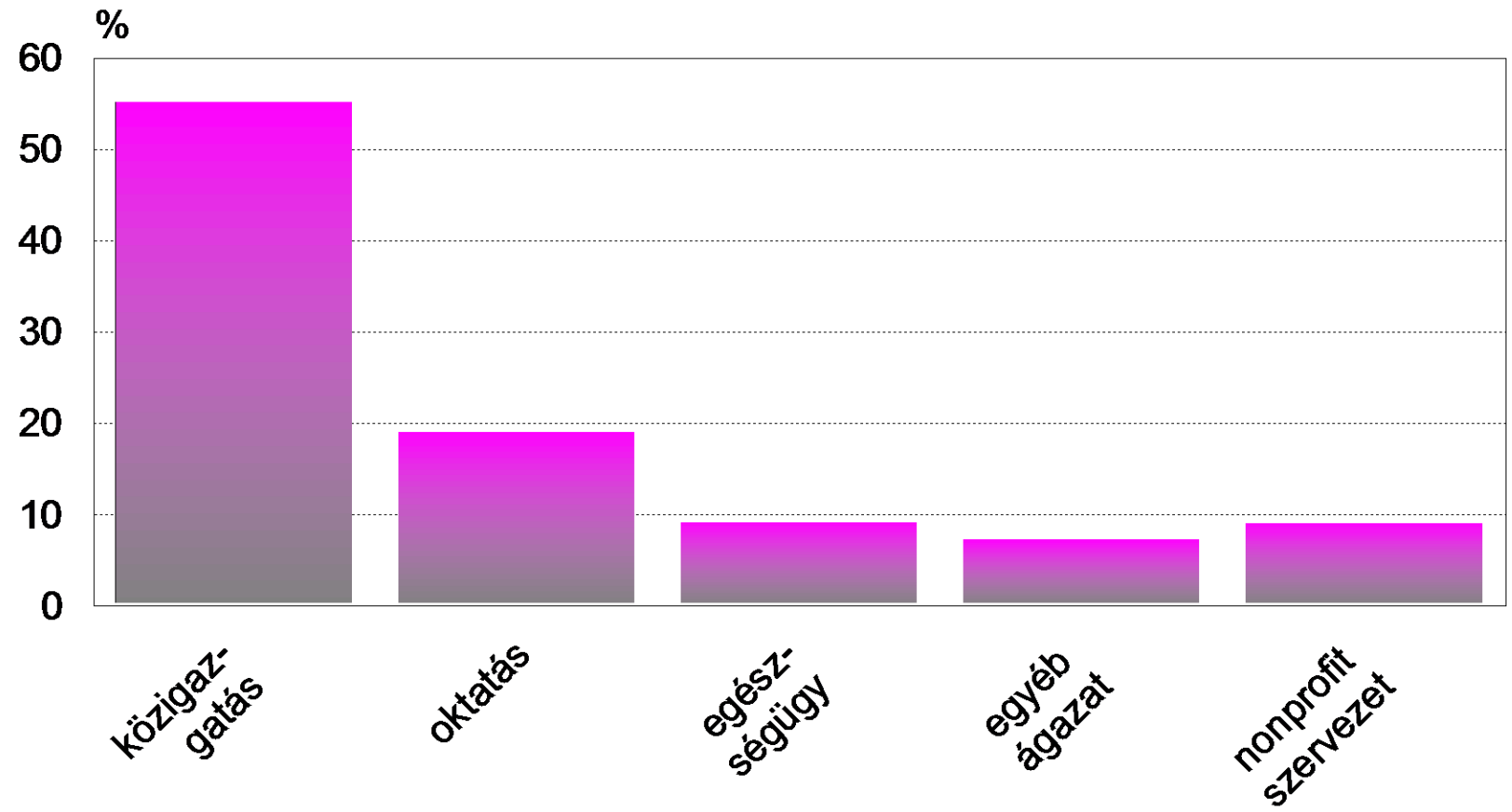
- ✓ A felmérésben közreműködő 1021 intézmény ágazati összetételében legnagyobb részt, 55 %-ot a közigazgatás képviseli, ezen belül a túlnyomó többség – 508 szervezet – a helyi közigazgatást, a többi a központi igazgatás területén tevékenykedik.

A mintavétel

A felmérésben résztvevő intézmények köre

A felmérésben résztvevő intézmények számának megoszlása ágakatok szerint

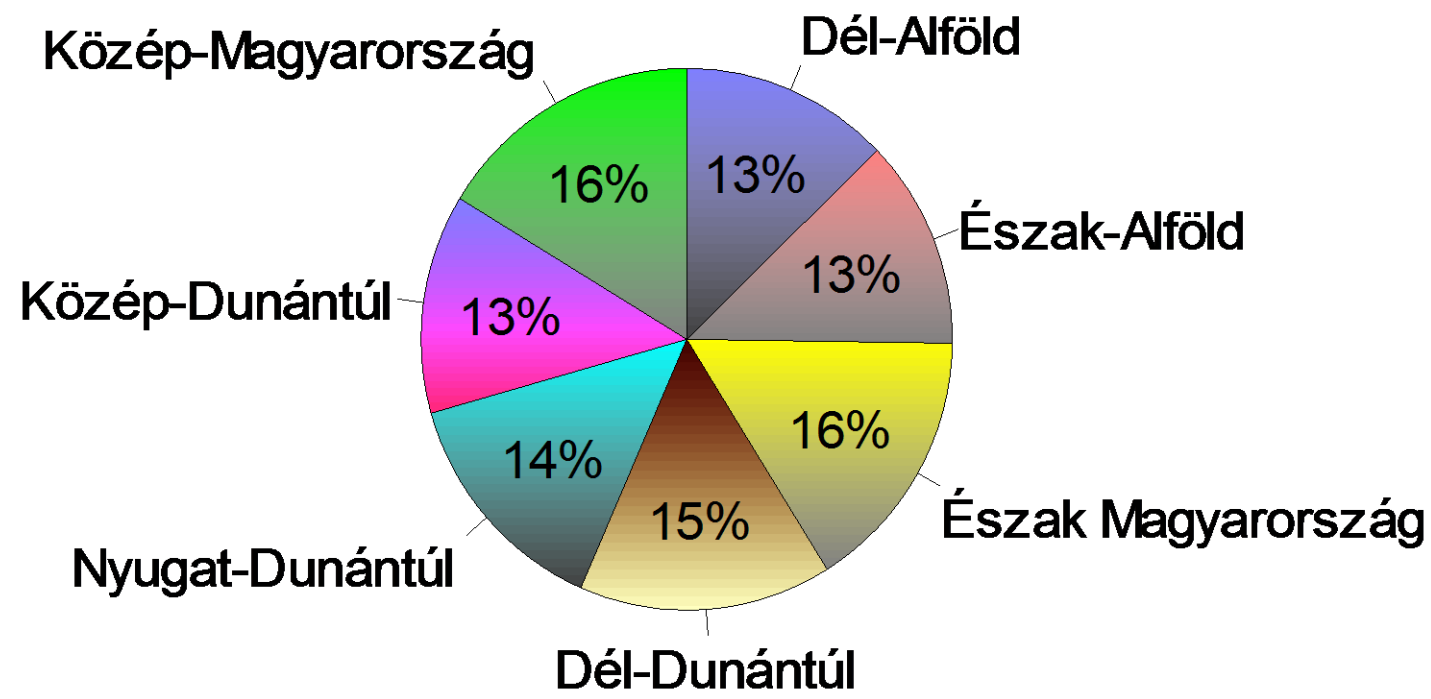

A mintavétel

A felmérésben résztvevő intézmények köre

A felmérésben résztvevő intézmények számának megoszlása régiók szerint

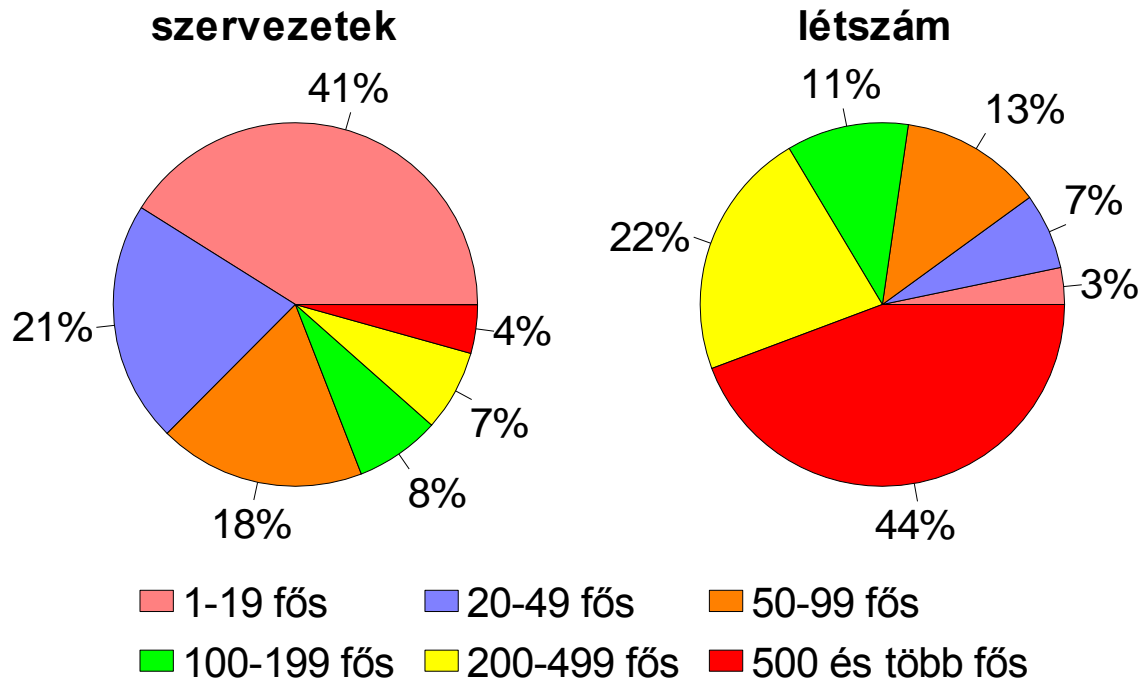

A mintavétel

A felmérésben résztvevő intézmények köre

A felmérésben résztvevő intézmények számának és foglalkoztatott létszámának megoszlása létszámnagyság szerint

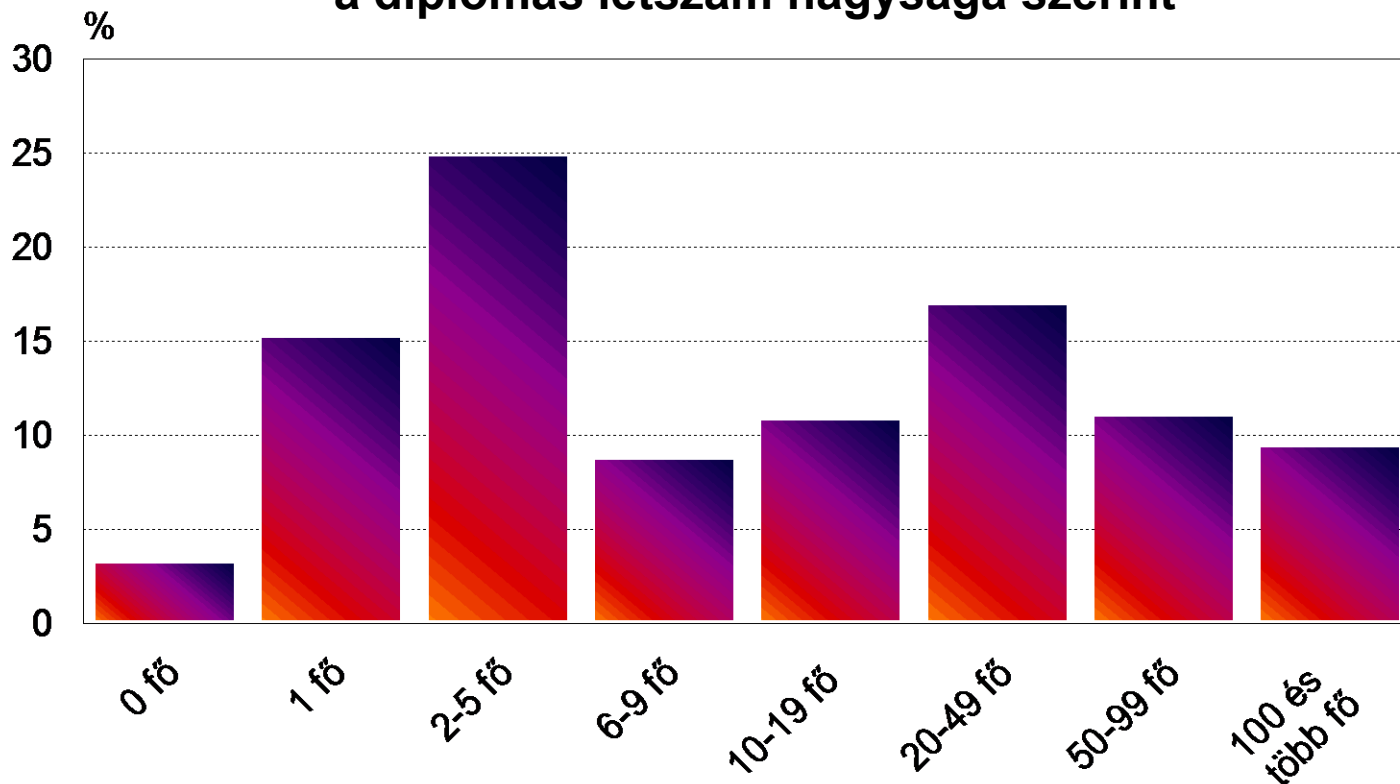
Az ábra szerinti eloszlás jól jelzi az alacsonyabb létszám-kategóriákban a szervezetek sűrűsödését, miközben a létszám döntő többségét a magasabb létszám-kategóriákba tartozó szervezetek foglalkoztatják.

A mintavétel

A felmérésben résztvevő intézmények köre

A felmérésben résztvevő intézmények számának megoszlása a diplomás létszám nagysága szerint

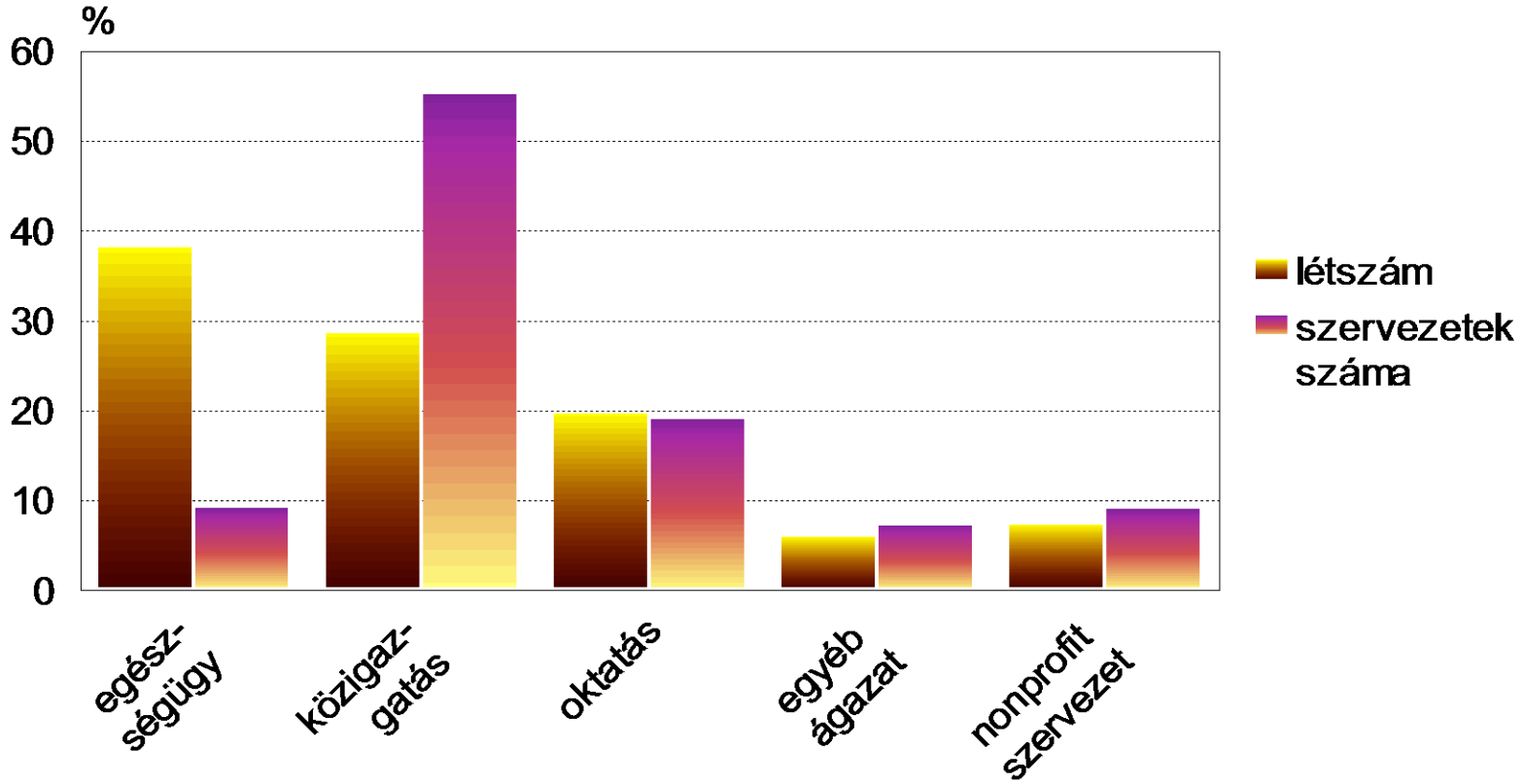
A modern piacgazdaság feltételrendszere erős nyomást gyakorol a piaci cégekre, hogy racionálisan, költséghatékonyan gazdálkodjanak. Ennek hatására a cégek a lehető legkisebb létszám foglalkoztatásával igyekeznek tevékenységüket folytatni.

A mintavétel

A felmérésben résztvevő intézmények köre

A felmérésben résztvevő intézmények létszámának és számának megoszlása ágazatok szerint

A megfigyelt intézmények dolgozói között – az ágazatok jellegének megfelelően – sok a diplomás, a 102 ezer foglalkoztatott 38%-a, több mint 39 ezer fő rendelkezik valamilyen felsőfokú végzettséggel.

A mintavétel

A felmérésben résztvevő intézmények köre

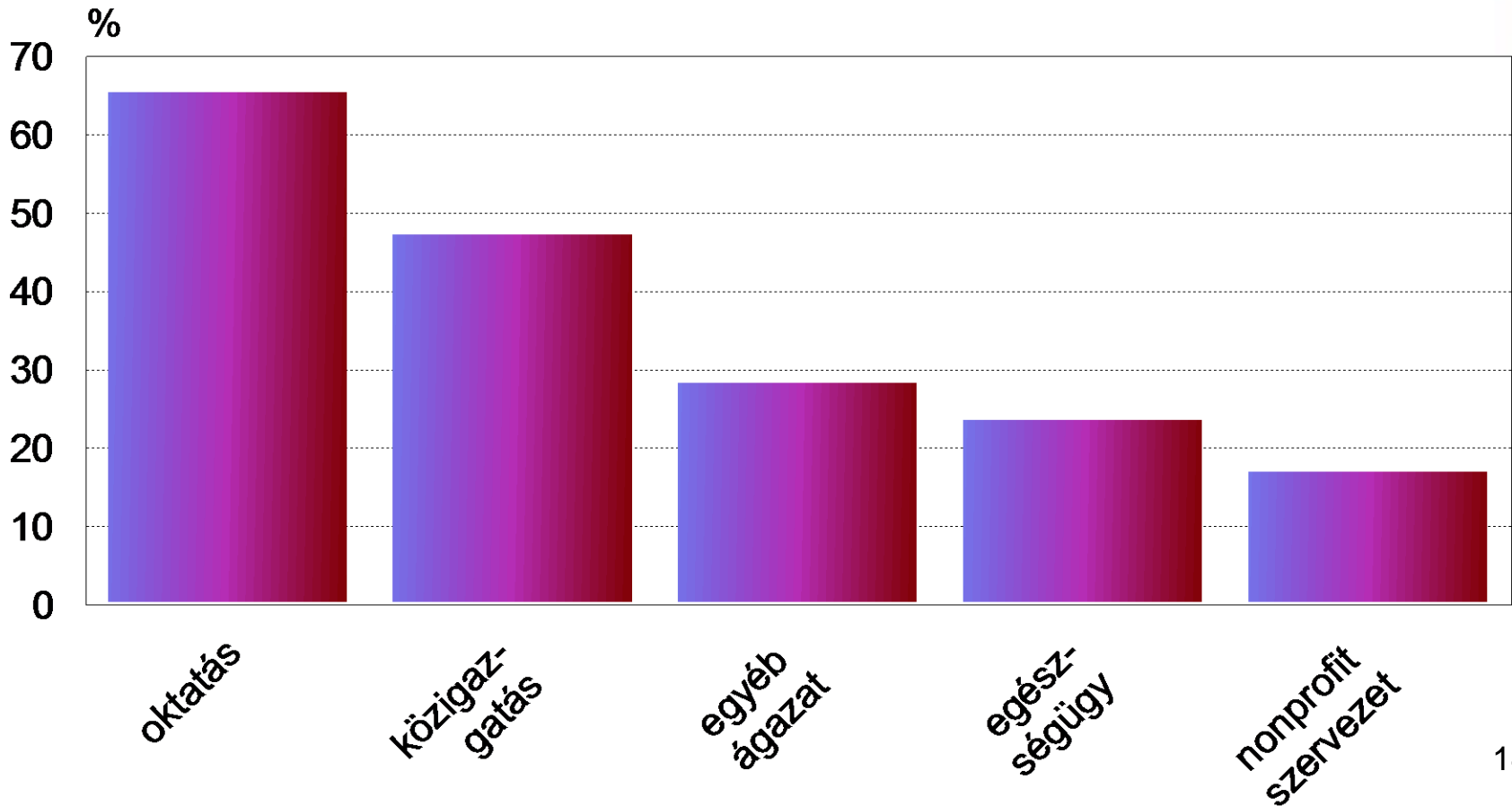
- ✓ A diplomások aránya az **oktatás** területén a legmagasabb, ahol az alaptevékenységet végző diplomások munkáját jellemzően kevés alacsonyabb végzettségű dolgozó segíti.
- ✓ A **közigazgatás**ban – ahol számos munkaterületen jogszabály írja elő a felsőfokú végzettséget – a foglalkoztatottak közel fele diplomás.
- ✓ Viszonylag alacsony a diplomás arány az **egészségügyben**, ahol az intézmények működtetése nagy számban igényel középfokú végzettséggel rendelkezőket.
- ✓ A **non-profit szervezeteknél** döntően a vezetésben, irányításban dolgoznak diplomások, az alaptevékenységük ritkán igényel felsőfokú végzettségű munkaerőt.

A mintavétel

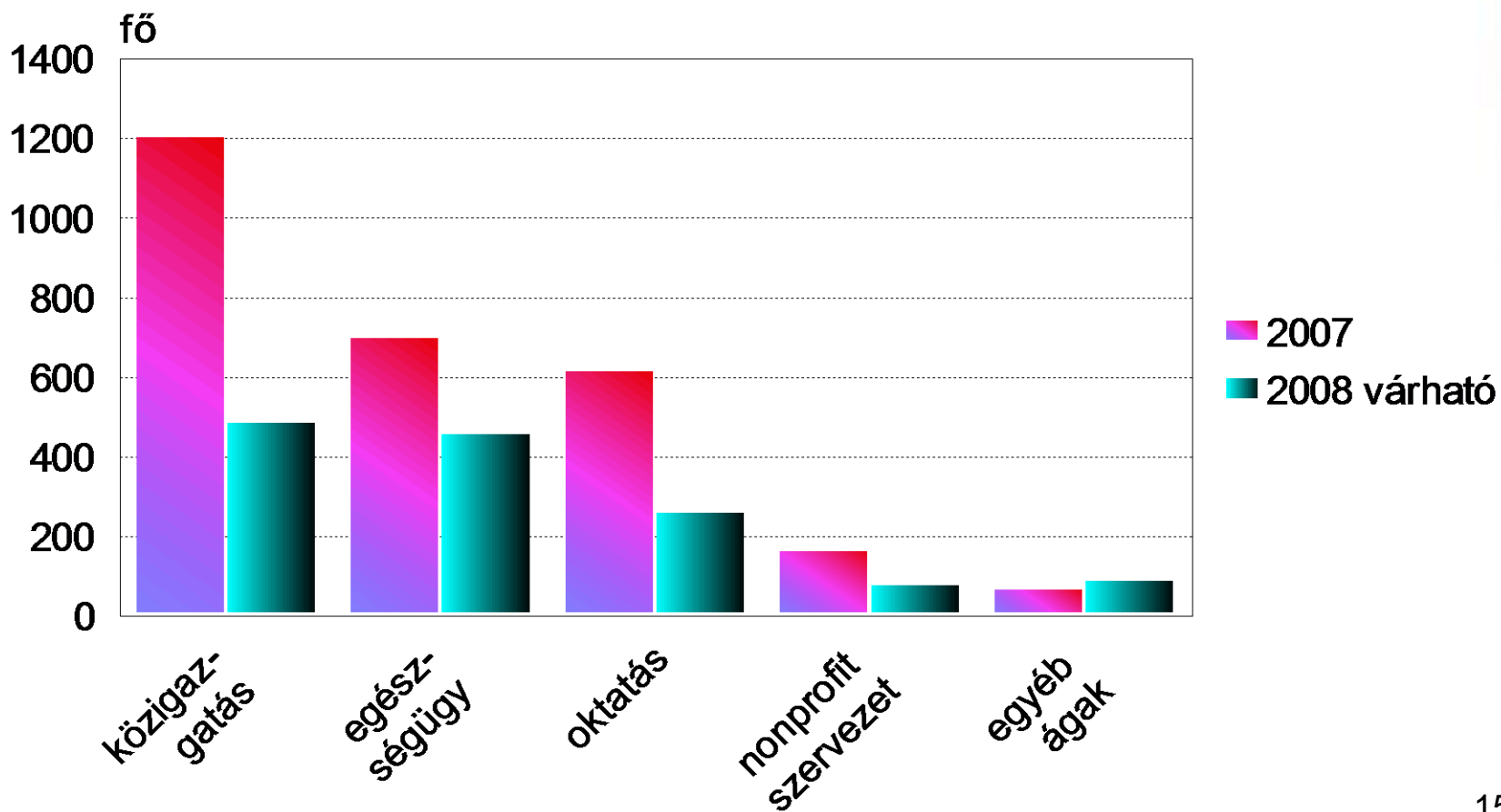
A felmérésben résztvevő intézmények köre

**Diplomás foglalkoztatottak aránya ágazatok szerint
2007**

Várható diplomás munkaerő felvétel

Diplomás munkaerő felvétele ágazatok szerint

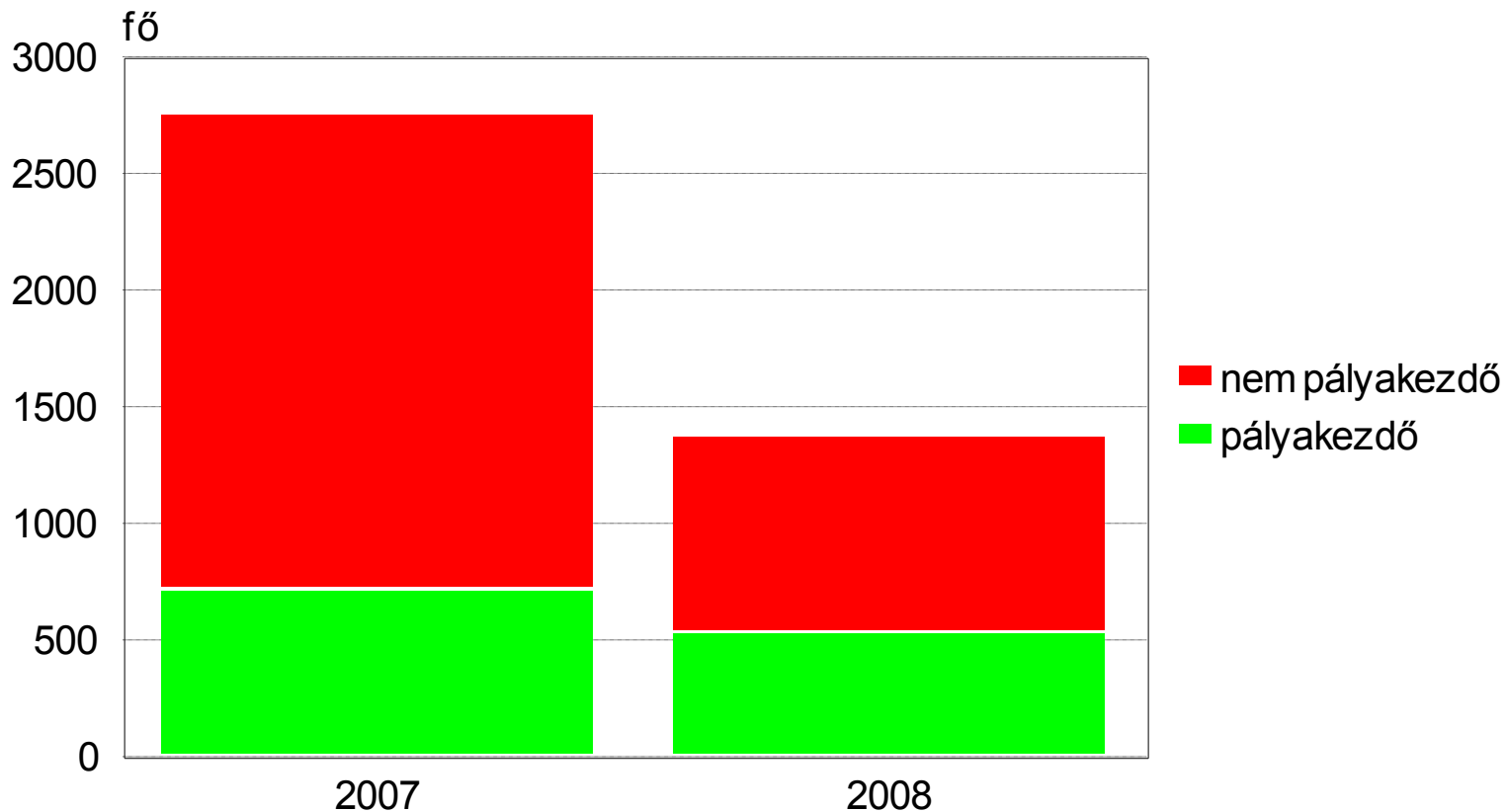

Várható diplomás munkaerő felvétel

- ✓ 2008-ban diplomás munkaerőt lényegében a megüresedett helyekre vesznek fel a nem piaci szférában, sőt nem is minden távozót pótolnak.
 - A diplomás munkaerő keresletet lényegében a kilépők (nyugdíjba vonulók, más munkahelyre távozók) száma határozza meg.
- ✓ Az intézmények diplomás munkaerő iránti kereslettel. A munkahelyek egy igen jelentős része nem akar – vagy nem tud – pályakezdő betanításával foglalkozni.
 - A kilépő munkaerő helyére, vagy a létrehozott új álláshelyre ezért sok esetben gyakorlattal rendelkező, a feladatot azonnal ellátni képes munkaerőt keresnek és vesznek fel.

Várható diplomás munkaerő felvétel

Pályakezdők és nem pályakezdők aránya a felvett diplomások között 2007-2008

Megállapítások

- ✓ A pályakezdők aránya a felvett diplomások között ágazatonként differenciált, elég széles határok között szóródik, de viszonylag stabil sorrendiséget is mutat ágazatok szerint.
- ✓ Mind a két vizsgált évben az ún. egyéb ágazatok voltak a legnyitottabbak a frissen végzettek felvételében és utánuk az oktatási intézmények vettek fel a legnagyobb arányban pályakezdőket.
- ✓ Az egészségügyi és a non-profit szervezetek ragaszkodtak leginkább a már szakmai gyakorlattal rendelkezőkhöz a humánerőforrás utánpótlás biztosításában.

A diplomás pályakezdők felvételének motivációi

- ✓ A diplomás munkaerő iránti keresletet, a pályakezdő diplomások elhelyezkedési lehetőségeit döntően befolyásolja, hogy milyen okok teremtik meg a felvétel igényét, milyen okok determinálják az intézmények létszám-politikai döntéseit.
- ✓ A vizsgálatban résztvevő 1021 intézmény közül mindössze 243 jelezte, hogy 2008. évben várhatóan felvesz pályakezdő diplomást. Ebből következően arra a kérdésre, hogy milyen tényezők hogyan motiválják a cégeket a pályakezdő felvételét célzó döntésben, csak ebből a körből lehetett válaszokat kérni.
- ✓ A 243 pályakezdő diplomás felvételét tervező szervezet minősített ötfokozatú skálán különféle okokat, melyek szerepet játszhatnak a diplomások felvételében.

A diplomás pályakezdekők felvételének motivációi

A felvétel oka:

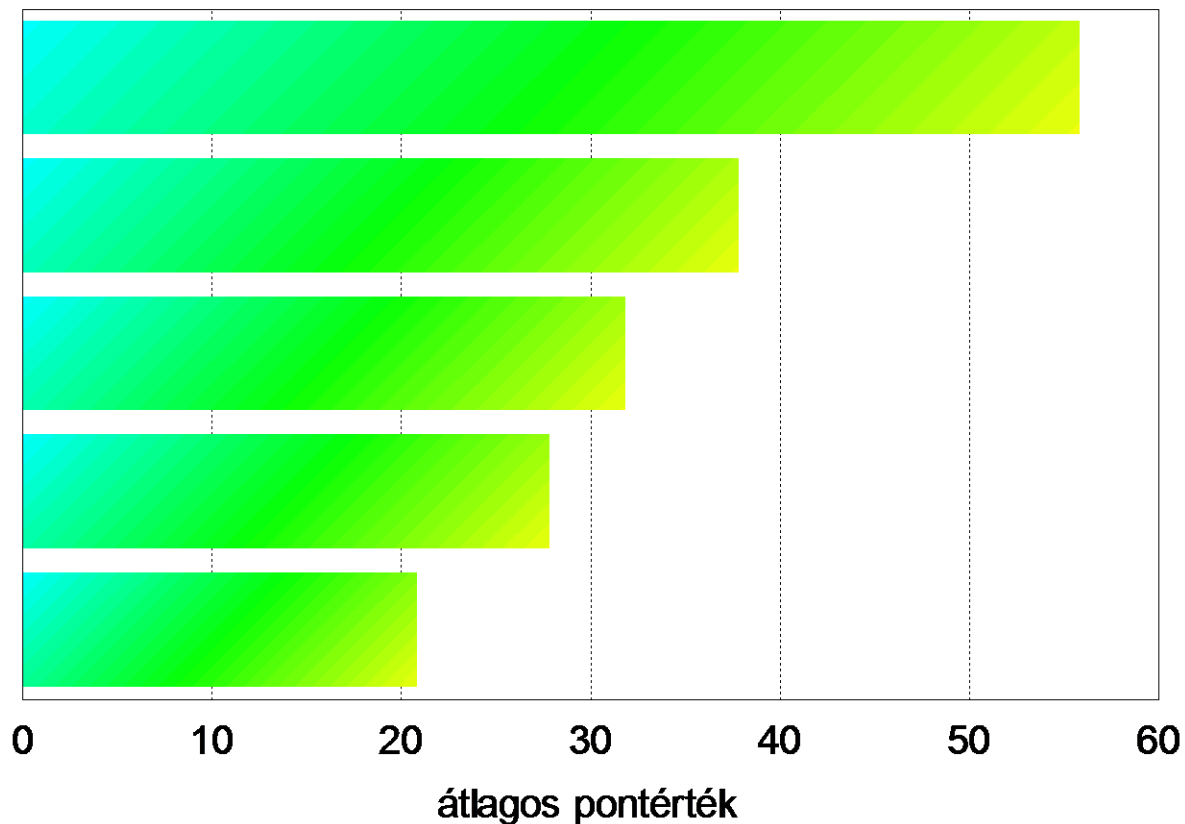
nyugdíjba vonulás

kilépés

belső átszervezés

minőségi csere

intézmény bővülés

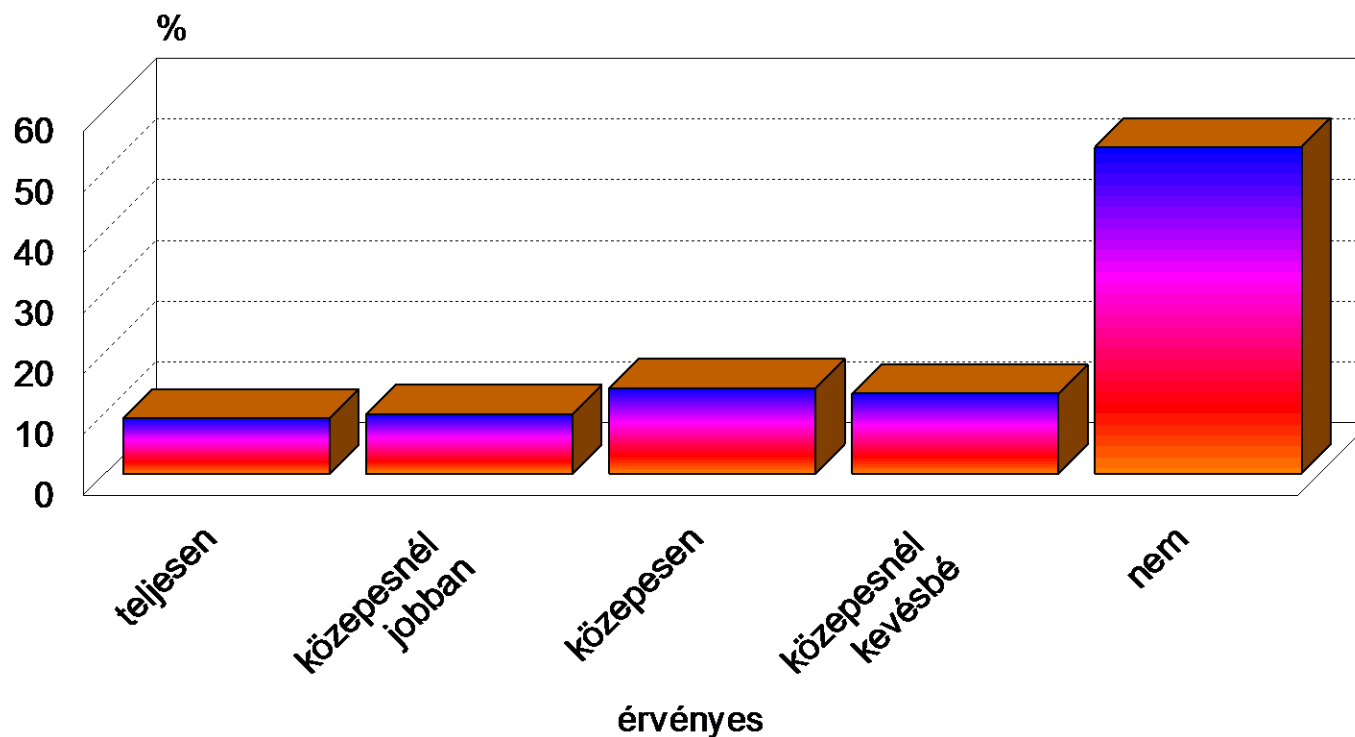

A felsőoktatási rendszer átalakításának várható hatásai a diplomás pályakezdők iránti keresletre

- ✓ A bolognai folyamat eredményeként a közelmúltban átalakult a magyar felsőoktatási rendszer. A 2006-ig működő egyetemi és főiskolai rendszerben szerveződött képzést felváltó új oktatási formában három éves alapképzés után a hallgatók egy része diplomát kap és állást vállal, a többiek mesterképzés keretében további két évet tanulnak tovább.
- ✓ A munkaerőpiac még nem szerzett elegendő tapasztalatot a megváltozott képzési rendszer által kibocsátott pályakezdők eltérő ismeretszintjéről, az intézmények jelentős része még bizonytalan, hogy milyen képzési szintet kívánjon meg az álláshelyekre felvételre kerülő pályakezdő diplomásoktól.
- ✓ A felmérés során megkérdeztük az intézményektől, hogy a bolognai folyamatból eredő változásoknak milyen hatása lesz a diplomás pályakezdők iránti jövőbeni keresletükre.

A felsőoktatási rendszer átalakításának várható hatásai a diplomás pályakezdők iránti keresletre

Mennyire érvényes állítás, hogy korábban egyetemet végzettet, a jövőben mesterfokon végzettet keresnek?

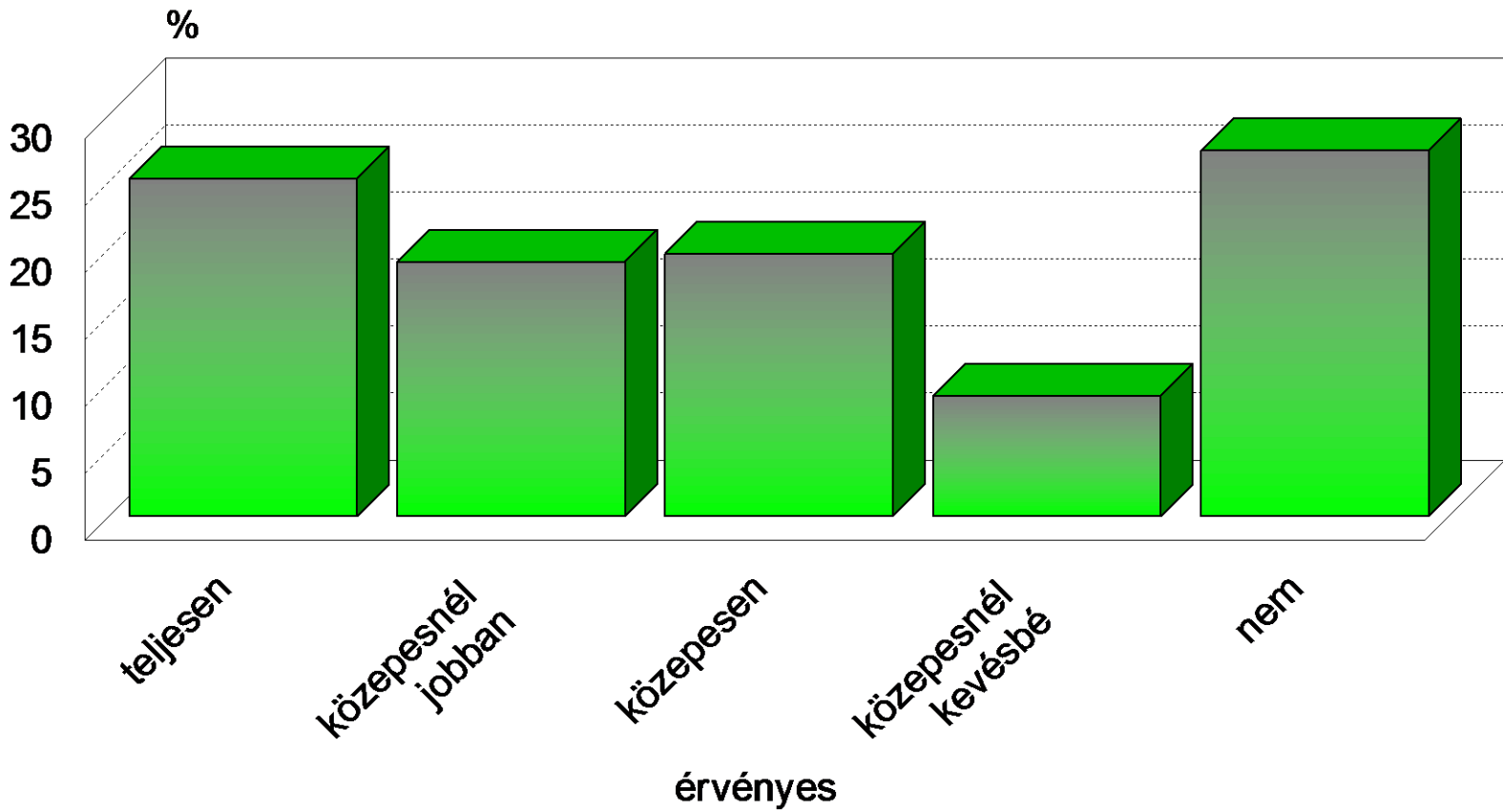

- korábban is kevés olyan intézmény volt, amely kizárólag egyetemi végzettségűeket keresett
- a jövőben sem lesz jellemző a kizárólag mesterfokon diplomázott leendő munkatársban gondolkodó szervezet

A felsőoktatási rendszer átalakításának várható hatásai a diplomás pályakezdeők iránti keresletre

Mennyire érvényes állítás, hogy a jövőben a korábbi arányoknak megfelelően fognak mesterfokon, illetve alapfokon végzetteket keresni?

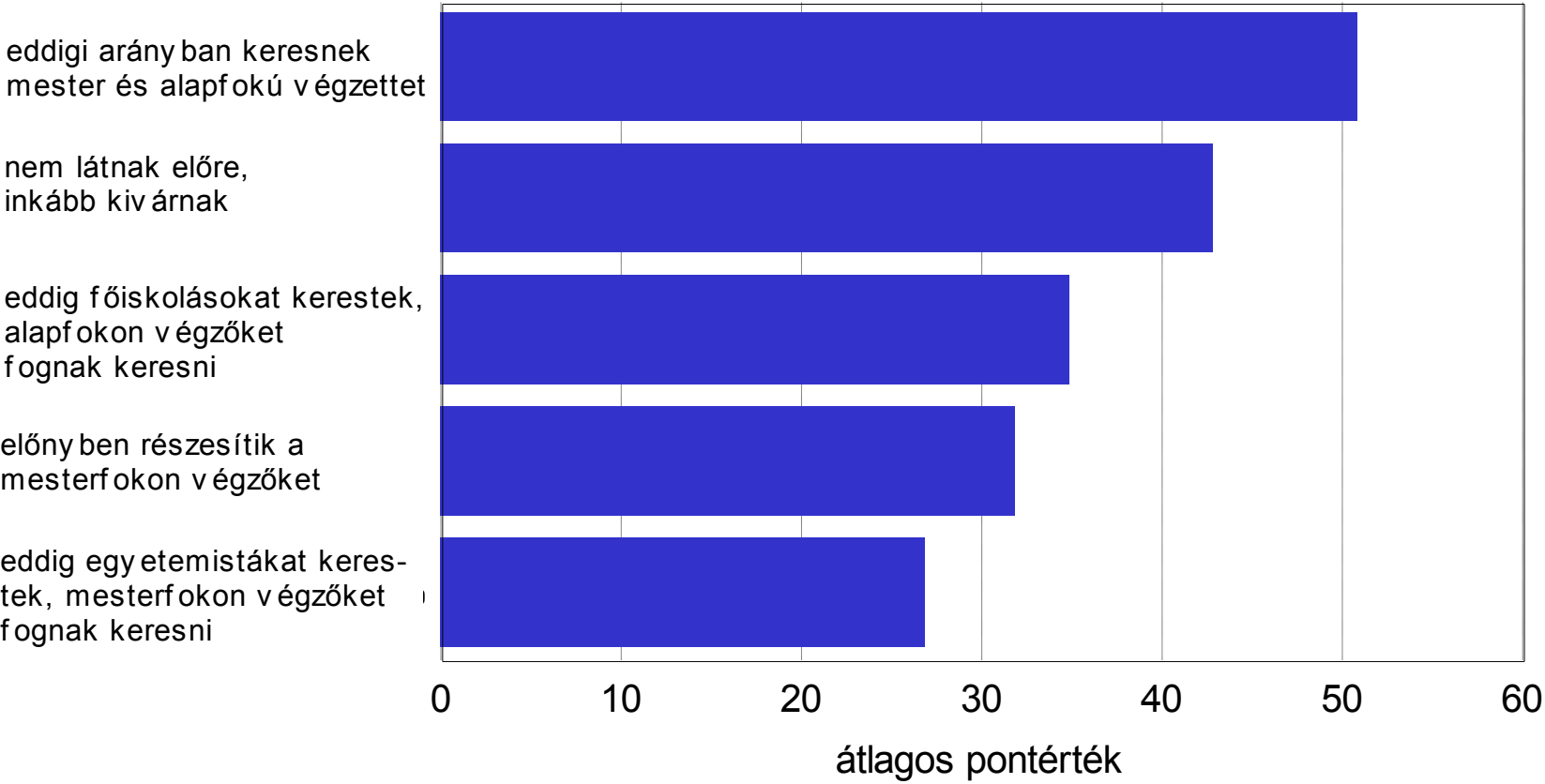

A felsőoktatási rendszer átalakításának várható hatásai a diplomás pályakezdők iránti keresletre

A bolognai folyamat várható hatásaival kapcsolatos állítások érvényessége

Az állítás

Igény egy esetleges Felsőoktatási Információs Szolgálat iránt

- ✓ A felmérés adatai szerint az intézmények jelentős része tájékozatlan a felsőoktatási rendszer átalakításával kapcsolatos kérdésekben és bizonytalan a diplomás pályakezdők jövőbeni felvételével kapcsolatos döntések tekintetében.
- ✓ Mindez indokolta annak felmérését, hogy a nem üzleti szférában tevékenykedő szervezetek mennyire tartanának igényt egy olyan információs szolgálatra, amely széleskörű tájékoztatást adna az egyetemek és főiskolák kínálatáról, megkönnyítené a kapcsolatfelvételt a leendő munkatársakkal.

Igény egy esetleges Felsőoktatási Információs Szolgálat iránt

Információk

a képzési lehetőségek kínálatáról

a bolognai rendszerű képzésről

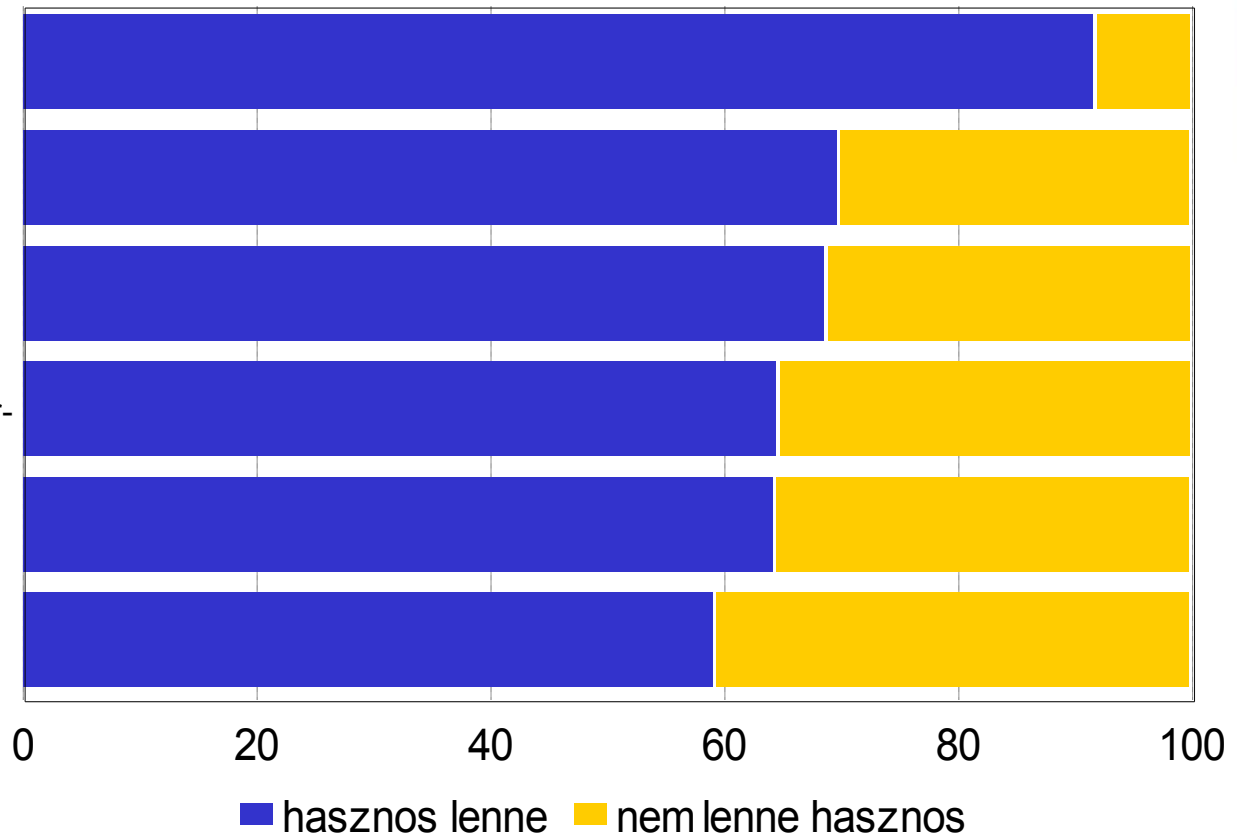
a végzősök, diplomások életrajzi adatbázisáról

a kapcsolatfelvétel lehetőségéről a szakdolgozatot, disszertációt készítő hallgatókkal

rangsorok, statisztikák a felsőoktatási intézményekről

adatbázis a felsőoktatásban folyó kutatási programokról

%

Igény egy esetleges Felsőoktatási Információs Szolgálat iránt

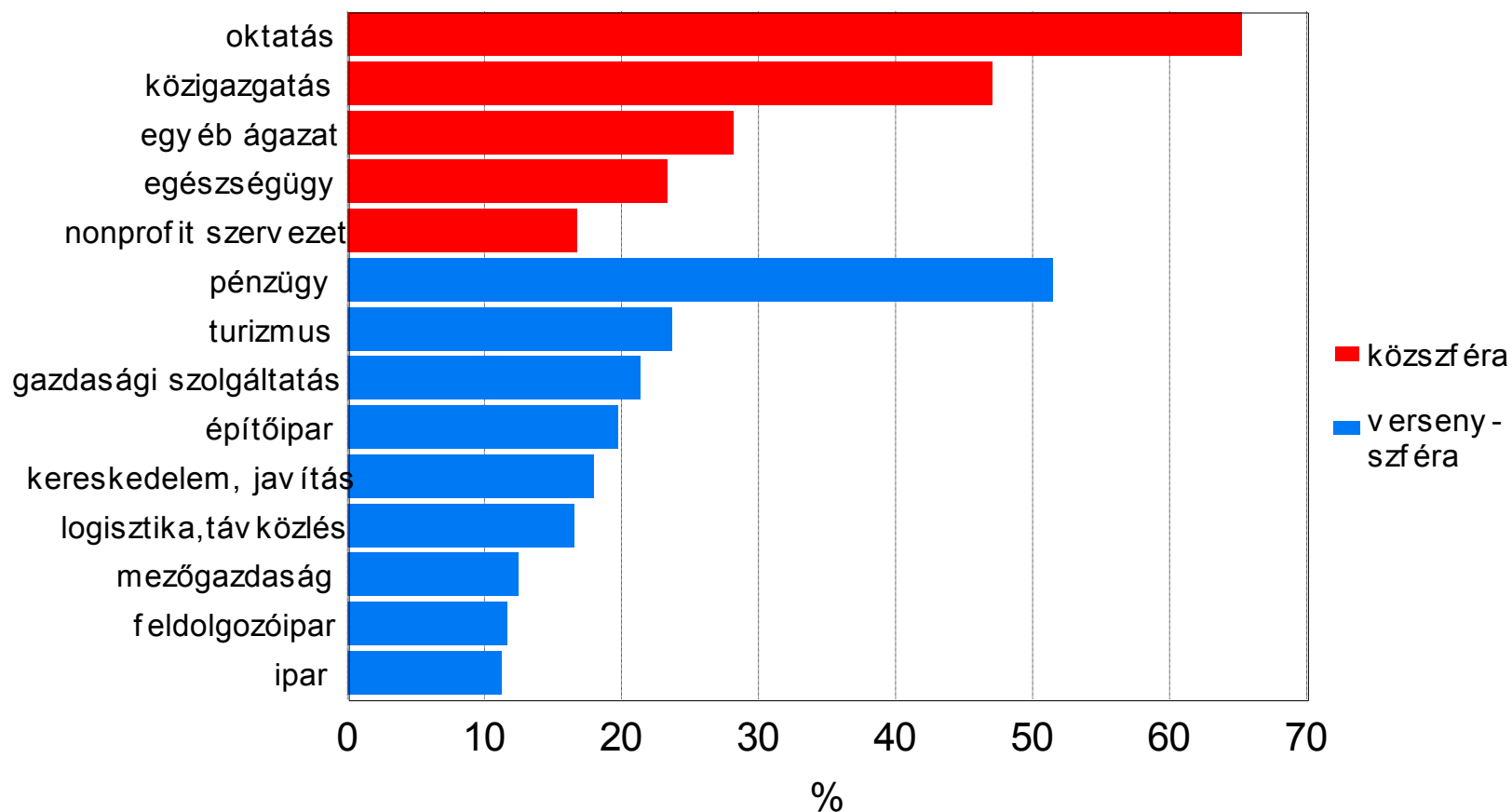
- ✓ A felsőoktatással kapcsolatos információk iránti igények egy része ágazonként differenciált.
- ✓ A legnagyobb érdeklődés az oktatási intézmények oldaláról tapasztalható, a kérdezett hat szolgáltatás közül négyben itt minősítették a legtöbben hasznosnak az információkhoz való hozzáférés lehetőségét.
- ✓ Ugyanakkor a közigazgatásban meglepően alacsony az érdeklődés, a szervezetek mindössze 36 %-a tartja hasznosnak a bolognai rendszerű képzésről szóló információkat, miközben az oktatási intézmények 71 %-a vélekedik így.
- ✓ A felsőoktatási intézményekben folyó kutatási programokról a közigazgatási intézmények 28 %-a szeretne információkat kapni, az egyéb ágazatokba sorolt szervezeteknek pedig 52 %-a.

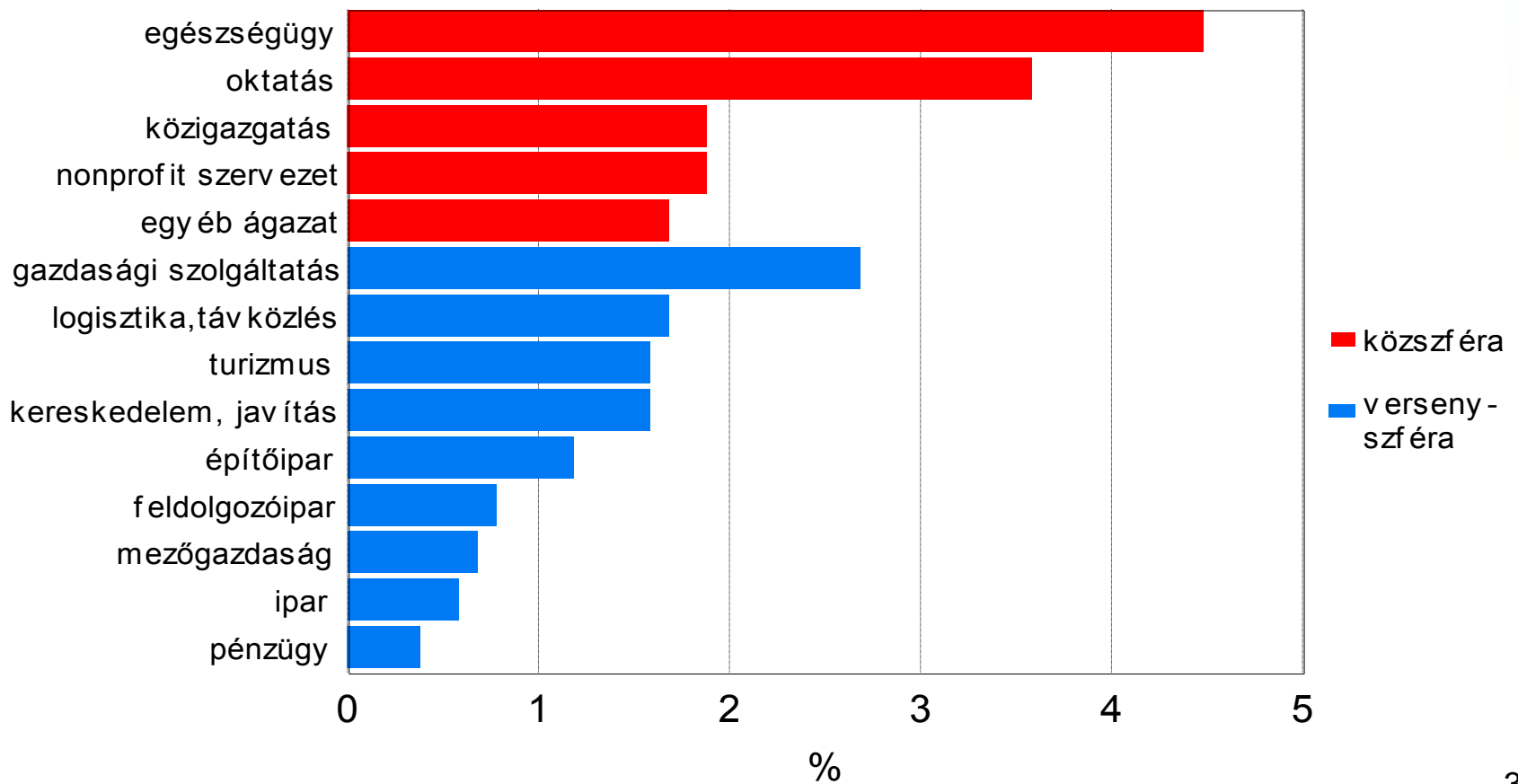
Igény egy esetleges Felsőoktatási Információs Szolgálat iránt

- ✓ Az egyetemi és főiskolai hallgatók számának az elmúlt évtizedbeli igen gyors növekedése a képző intézmények körének bővülésével járt együtt. Egy-egy képesítést egyre több intézményben lehet megszerezni. A pályakezdő diplomásokat kibocsátó intézmények körének bővülése az intézmények színvonalának differenciálódása mellett ment végbe.
- ✓ A munkaerőpiacon már nem csupán azt mérlegelik, milyen diplomája van a jelentkezőnek, egyre növekvő szerepe van annak, melyik képző intézményben szerezte azt.
- ✓ A munkáltatók körében értékítéletek alakultak ki az egyes képző helyek presztízséről, és ha módjuk van rá, megválogatják, mely felsőoktatási intézményben diplomázott pályakezdőkkel kötnek munkaszerződést.

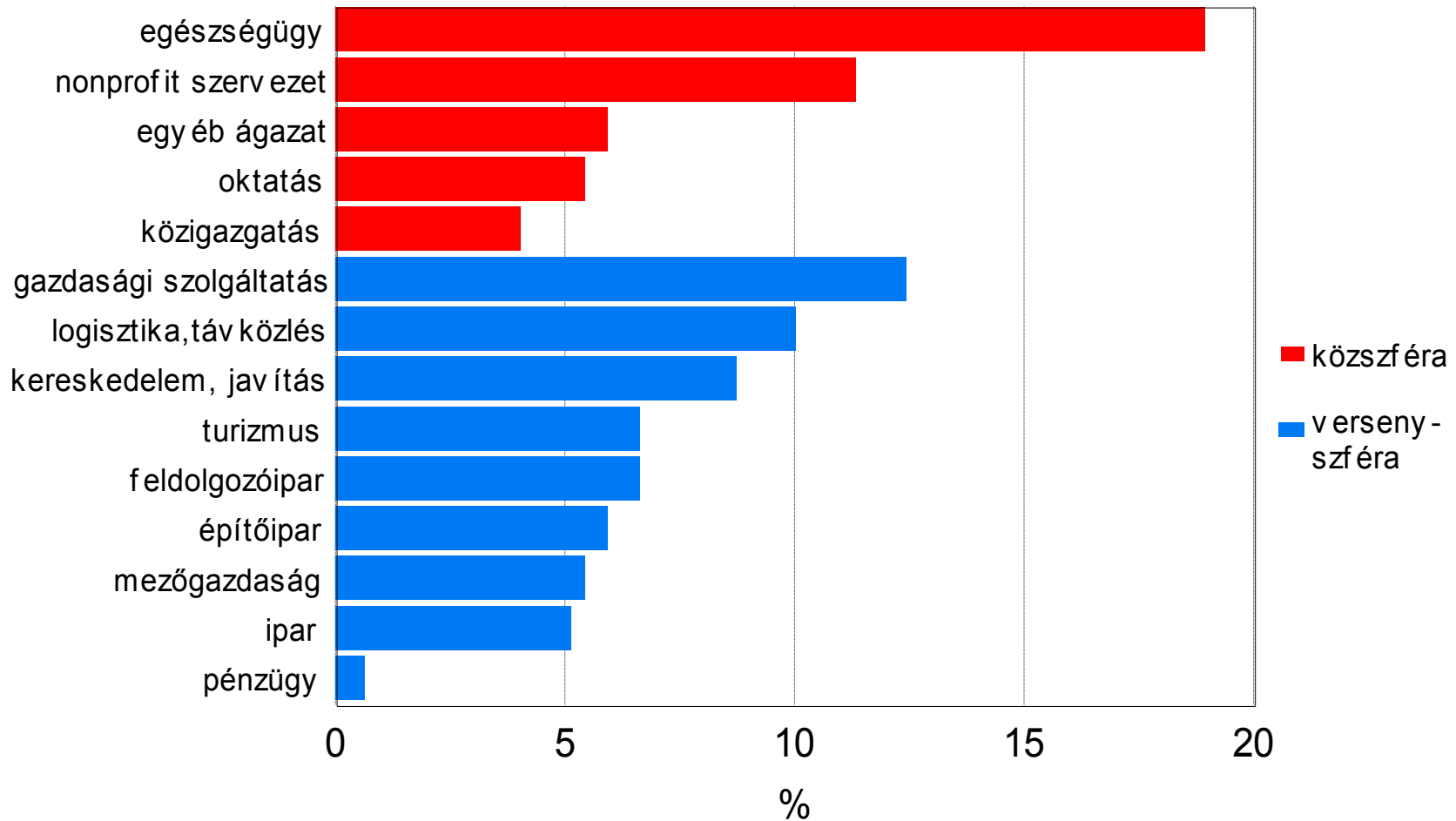
Diplomás foglalkoztatottak aránya az összlétszámon belül szektorok szerint

Friss diplomások aránya az összes foglalkoztatottakon belül

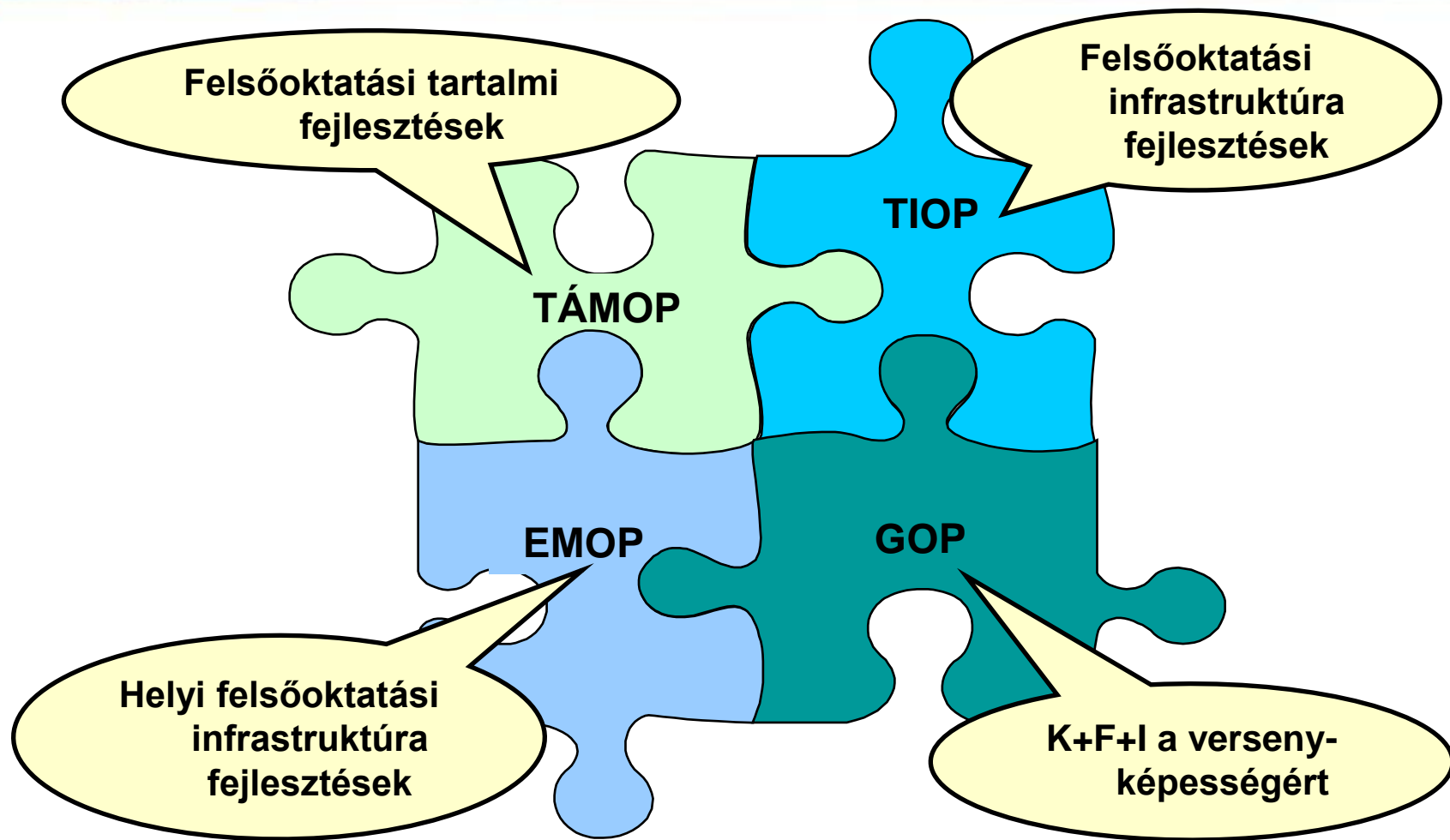
Friss diplomások aránya a diplomás foglalkoztatottakon belül

Foglalkoztatott diplomás pályakezdők aránya az egyes szektorokban

	Friss diplomások aránya az összes foglalkoztatottakon belül (%)	Friss diplomások aránya a diplomás foglalkoztatottakon belül (%)	Friss diplomások aránya az egyes szektorokon belül (%)
Közszféra			
Közigazgatás	1,9	4,1	17,2
Oktatás	3,6	5,5	21,9
Egészségügy	4,5	19,0	53,3
Egyéb	1,7	6,0	3,2
Nonprofit	1,9	11,4	4,5
Közszféra összesen	3,2	8,4	100,0
Versenyszféra			
Mezőgazdaság	0,7	5,5	3,3
Ipar	0,6	5,2	1,4
Feldolgozóipar	0,8	6,7	21,3
Építőipar	1,2	6,0	6,1
Kereskedelem és javítás	1,6	8,8	20,8
Turizmus	1,6	6,7	5,7
Logisztika, távközlés	1,7	10,1	14,0
Pénzügy	0,4	0,7	4,3
Gazdasági - szolgáltatás	2,7	12,5	23,2
Versenyszféra összesen	1,2	5,7	100

Stratégia támogatás országos és regionális pályázatokból

Köszönöm megtisztelő figyelmüket!

